

EINDRAPPORTAGE Wnb aanvulling veldonderzoek Platte schijfhoren

Onderweg 1 – Nesselande/ Rotterdam

Moordrecht, 21 augustus 2023
in opdracht van
Fam. Struckman i.s.m. Kroon Advies

Nader veldonderzoek Platte schijfhoren
in het kader van de natuurwetgeving
vanwege werkzaamheden incl. verbreden watergang
perceel naast Onderweg 1 te Nesselande/ Rotterdam

foto voorpagina: beeld vanaf de Onderweg met huis nr.1 en paardenstal op de achtergrond

Voor gewaarmerkte rapportage,
contact opnemen met GroenTeam

onderzoek en rapportage onder verantwoordelijkheid van:
drs. John Mulder, veldonderzoek
ing. Jan Oosterbaan, habitatverkenning, eindrapportage en advies

INHOUDSOPGAVE

pagina

1 INLEIDING

1.1 Situering en ingreep	4
1.2 Globale kaders van de regelgeving	7
1.3 Nadere toelichting op soortbescherming.....	9
1.4 Nadere toelichting op gebiedsbescherming	11
1.5 Onderzoeksplan	12

2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN

2.1 Vaatplanten	14
2.2 Zoogdieren	15
2.3 Broedvogels.....	16
2.4 Amfibieën en reptielen	16
2.5 Vissen.....	17
2.6 Ongewervelde soorten.....	17
2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens	18

3 LOCATIEONDERZOEK

3.1 Context vigerende regelgeving gebiedsbescherming	19
3.2 Verkenning werkgebied en habitatbevindingen	19
3.3 Nader veldonderzoek Platte schijfhoren.....	21

4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN

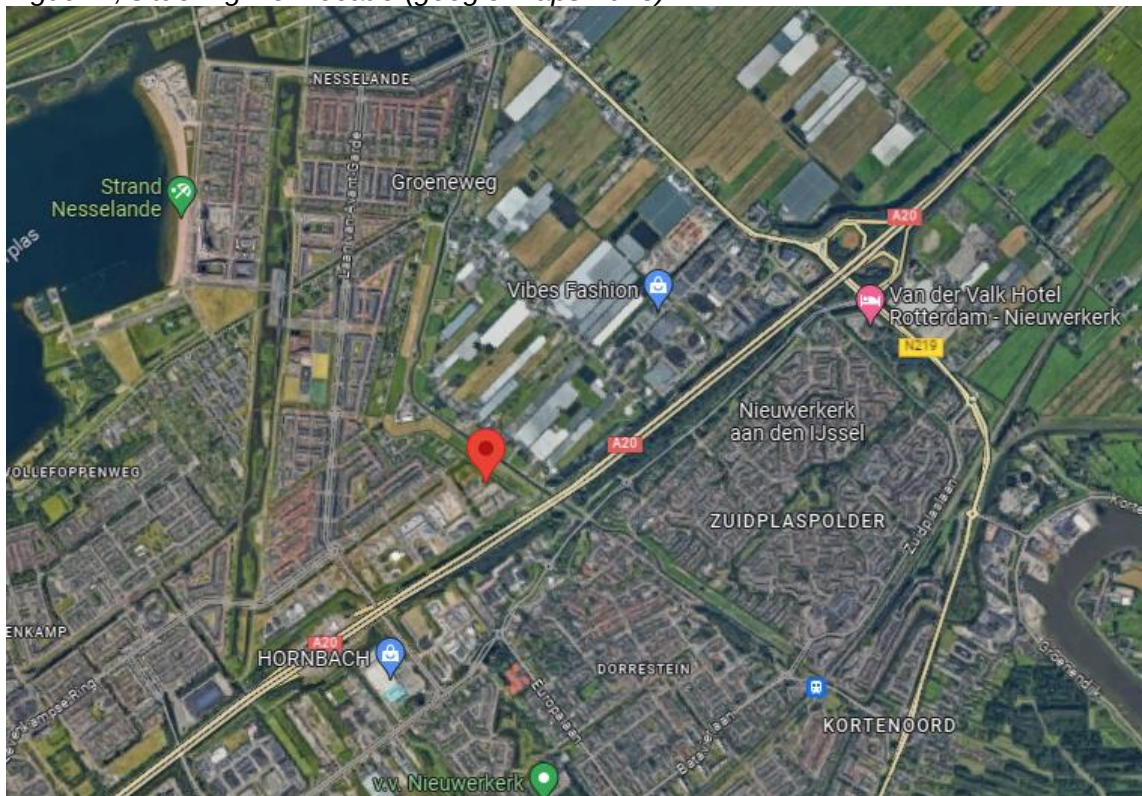
1 INLEIDING

1.1 Situering en ingreep

Situering plangebied

De werklocatie betreft een perceel aan de Onderweg te Nesselande, Rotterdam (zie figuren 1 en 2).

Figuur 1, situering werklocatie (google maps 2023)

Voorgenomen ingreep en wettelijke verplichting

De ruimtelijke ingreep omvat:

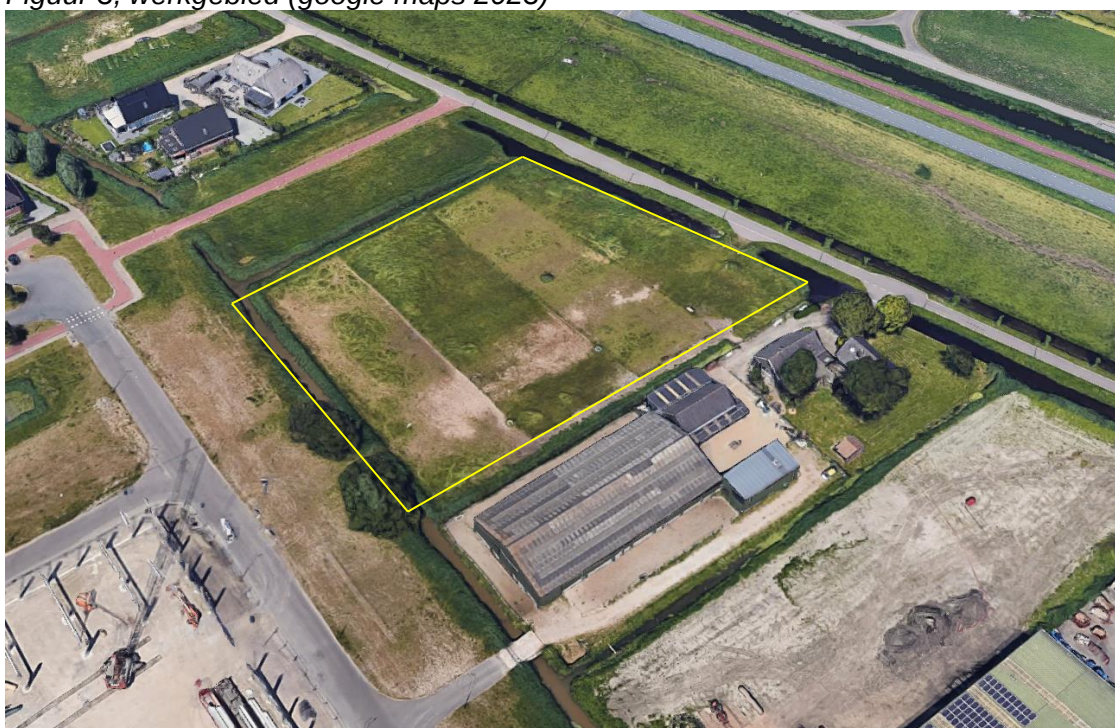
- opschonen bovengrond/ terreinvegetatie,
- bouwrijp maken t.b.v. woningbouw.

De watergangen worden niet in de werkzaamheden betrokken. De overige ingrepen vergen natuuronderzoek om mogelijke bedreiging van (verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde soorten flora en fauna vast te stellen. Bij eventuele aanwezigheid van zwaarder beschermde flora of fauna dient vervolgens een ontheffing te worden aangevraagd, dit alles volgens de Wet natuurbescherming (Wnb).

Figuur 2, bouwlocatie (google maps 2023)

Figuur 3, werkgebied (google maps 2023)

Geldigheid onderzoek en update 2023

Een onderzoek Wnb is slechts 3 jaar van kracht, waarna een update moet plaats vinden om het alsnog geldigheid te verschaffen.

In een update wordt gecontroleerd in hoeverre er veranderingen zijn opgetreden in:

- de ruimtelijke situatie van het werkgebied
- de vigerende regelgeving (§ 1.2 t/m 1.4);
- beschikbare faunadata (bron onder meer NDFF, zie hoofdstuk 2);
- condities voor flora en fauna in het werkgebied en kans op verstoring van aanwezige flora en fauna in het werkgebied (verkenning en eventueel onderzoek, zie § 3.2);
- gevolgen van eventueel vastgestelde veranderingen (hoofdstuk 4).

Een eerste verkenning van het werkgebied vond plaats in mei 2018 (Quick Scan, Groen-Team 2018). De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek van 2018 betrof:

- * er was geen gebiedsbescherming van toepassing;
- * afgezien van broedvogels konden alle andere ontheffingsplichtige planten en dieren op voorhand worden uitgesloten;

De belangrijkste beleidswijziging sinds 2018 omvat het stikstofbeleid, waartoe de actuele regels in § 1.4 zijn aangevuld.

Daarnaast wordt in hoofdstuk 2 de situatie getoetst aan de actuele natuurdata (NDF 2023), naar aanleiding waarvan de gebiedsverkenning met habitatbevindingen wordt geactualiseerd (hoofdstuk 3.2).

Nader veldonderzoek: aangezien thans bleek dat ook verbreding van de bermsloot en een kavelsloot aan de orde is (zie onderstaande figuur), diende alsnog nader onderzoek te worden uitgevoerd naar de ontheffingsplichtige soort Platte schijfhoren (zie ook beoordeling DCMR 1 augustus 2023).

1.2 Globale kaders van de regelgeving

Onderzoeksverplichting

De Wet Natuurbescherming (Wnb) en het provinciaal natuurbeleid verplichten een initiatiefnemer om bij ruimtelijke ingrepen de daardoor veroorzaakte effecten op (mogelijk) aanwezige zwaarder beschermde planten en dieren, nader te onderzoeken.

Dit onderzoek moet leiden tot beoordeling van de eventueel te verwachten natuurschade en bestaat uit de volgende onderdelen:

- * Er moet worden aangetoond in hoeverre ontheffingsplichtige soorten Wnb van verstoring of bedreiging door de ingreep kunnen worden uitgesloten, dan wel dit onoverkomelijk zullen ondergaan (soortbescherming, zie hierna).
- * Er moet worden aangetoond in hoeverre gebiedsbescherming met betrekking tot Natura 2000 of met betrekking tot Natuurnetwerk Nederland (NNN) in het geding is (gebiedsbescherming, zie blz.11-12).
- * Afhankelijk van de situatie kunnen er verplichtingen met betrekking tot stikstofuitstoot aan de orde zijn (Besluit Natuurbescherming, zie verder blz.11).

Doel en strekking natuuronderzoek

Deze rapportage omvat een bureaustudie met een veldverkenning en beoordeling van de habitat. Hiermee wordt de ingreep getoetst aan de regelgeving met betrekking tot soorten flora en fauna en gebiedsbescherming.

Het onderzoek heeft in beginsel tot doel om inzicht te geven in de volgende vragen:

- Is er kans op noodzaak tot ontheffing van verbodsbepalingen van de Wnb?
- Is er naar verwachting een vergunning op grond van gebiedsbescherming nodig (Natura 2000 en/of het Natuurnetwerk Nederland/ NNN) ?
- Is er nader veldonderzoek nodig en voor welke soorten planten en/of dieren ?
- Welke zijn de mogelijke consequenties vanuit de Wnb en het NNN ?
- Is er vergunning voor toekenning van extra ontwikkelingsruimte in het kader van het Besluit natuurbescherming vereist ?

De onderhavige rapportage vormt met betrekking tot flora en fauna, de aantoonbare bewijslast op naleving van die wetgeving.

Hiermee wordt onderbouwd:

- met welke beschermde soorten rekening moet worden gehouden,
- van welke soorten effecten kunnen worden uitgesloten omdat ze er niet worden verwacht, en/of . .
- welke soorten er niet zijn aangetroffen, dan wel kunnen worden uitgesloten omdat de planingreep geen natuurschade aan die soorten met zich mee brengt.

Het uitsluiten van gebruik door (of schade aan) de betreffende soorten '*op voorhand*' vergt een gedegen, controleerbare onderbouwing.

Beschermingskaders

Voor de toetsing van die mogelijke effecten op flora & fauna is in de Wnb onderscheid gemaakt in twee typen bescherming: 'gebiedsbescherming' (hoofdstuk 2 Wnb, 'Natura 2000-gebieden') en 'soortbescherming' (hoofdstuk 3 Wnb, 'Soorten').

Soortbescherming (zie verder § 1.3) is gericht op individuele soorten flora en fauna. Daartoe is in de Wnb onderscheid gemaakt in 3 beschermingsregiems:

- 'soorten van de *Vogelrichtlijn*' (Wnb § 3.1);
- 'soorten van de *Habitatrichtlijn*' (Wnb § 3.2);
- 'andere soorten' (Wnb § 3.3).

Bij eventuele aanwezigheid en kans op bedreiging of verstoring van *ontheffingsplichtige* soorten dient een ontheffing Wnb te worden aangevraagd.

Gebiedsbescherming (zie verder § 1.4) is gericht op:

- de specifieke habitat waartoe speciale begrensde gebieden zijn aangewezen, thans aangeduid met 'Natura 2000' dan wel gebieden die vallen onder regelgeving vanuit provinciaal natuurbeleid, het Natuurnetwerk Nederland.
- Ook gebieden buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden die een aanwijsbare ecologische functie voor de aangewezen soorten uit Natura 2000-gebieden vervullen, vallen onder dit regiem ('externe werking Natura 2000').
- Gebiedsbescherming is tevens gericht op het reguleren van stikstofemissie en –depositie als gevolg van ruimtelijke ingrepen en/of nieuw gebruik.

Toestemming bevoegd gezag voor ruimtelijke ingrepen

De regels van soort- en gebiedsbescherming sluiten elkaar niet uit, doch vullen elkaar aan. Toetsing aan gebiedsbescherming (Natura 2000 en NNN) vindt uitsluitend plaats indien (soorten uit) beschermde gebieden in het geding zijn, terwijl toetsing aan de soortbescherming en aan de stikstofdepositie in beginsel *altijd* vereist zijn, zowel binnen als buiten beschermde gebieden.

Indien specifieke, in de regelgeving nader aangeduide soorten in het geding zijn, vergt een ruimtelijke ingreep nadere toestemming van het bevoegde gezag waaraan voorwaarden worden gesteld. De in te lossen voorwaarden worden aangegeven in een door de Provincie te verstrekken ontheffing (soortbescherming) of vergunning (gebiedsbescherming). Ook de handhaving wordt door de betreffende provincie uitgevoerd, in veel provincies uitbesteed aan de provinciale Omgevingsdienst.

In beginsel wordt onder het belang '*ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*' bij soortbescherming géén ontheffing afgegeven voor soorten van de Vogel- of Habitatrichtlijn, behalve indien de ecologische functionaliteit van de soort daarmee *geheel niet* wordt aangetast, bijvoorbeeld door het nemen van maatregelen (zie verder 'ontheffingsplicht' blz.10).

Wettelijk belangen bij ontheffing

Bij eventuele aanvraag van ontheffing in het kader van soortbescherming is onder meer bepalend of er een wettelijk belang van toepassing is dat is opgenomen in het betreffende beschermingsregiem.

Gezien de aard van het project betreft dat hier, zoals aangegeven in de Wet natuurbescherming §§ 3.1 t/m 3.3, de volgende voorwaarden en belangen:

- * Voor soorten van de Vogelrichtlijn (zoals jaarrond beschermde nesten) wanneer:
 - er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
 - de ingreep nodig is in het kader van een voorgeschreven wettelijk belang, (onder meer openbare veiligheid, volksgezondheid, veiligheid van het luchtverkeer e.a., zie Wnb § 3.1/ art. 3.3).
- * Voor soorten van de Habitatrichtlijn wanneer:
 - er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
 - de ingreep nodig is in het kader van een voorgeschreven wettelijk belang, onder meer: volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten (zie Wnb § 3.2/ art. 3.8).

- * Voor 'andere soorten' wanneer:
 - de ingreep nodig is in het kader van een voorgeschreven wettelijk belang, te weten volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende reden van groot openbaar belang;
 - wanneer het uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling betreft (algemeen belang);
 - in het kader van een goedgekeurde Gedragscode.

1.3 Nadere toelichting op soortbescherming

Soortbescherming

De natuurwetgeving is in eerste lijn gericht op soortbescherming, dat wil zeggen bescherming van afzonderlijke soorten planten en dieren *'in welke situatie dan ook'*.

Omdat deze wet *alle* soorten planten en dieren omvat, óók in Natura 2000-gebieden, wordt bij dit natuuronderzoek primair aangehaakt op de soortbescherming.

Deze biedt bescherming aan planten en dieren tegen zogeheten 'natuurschade'.

Binnen het beschermingskader wordt onderscheid gemaakt tussen:

- het type ingreep ('bestendig beheer' of 'ruimtelijke ontwikkeling en inrichting');
- planten en dieren uit verschillende beschermingskaders (zie blz.7-8);
- een aantal 'wettelijke belangen' (zie hierboven).

Beschermingsregiems en ontheffingsnoodzaak

De drie beschermingsregiems, 'Vogelrichtlijn', 'Habitatrichtlijn' en 'andere soorten', omvatten alle 'zwaarder beschermde soorten'.

- * De Vogelrichtlijn is van toepassing op alle inheemse vogels: bedreiging van vogels of verstoring van broedende vogels vergt in beginsel een ontheffing, waarbij het nest slechts tijdens het broedgebruik is beschermd, met uitzondering van een categorie 'jaarrond beschermde nesten' waarvan het nest, al of niet in gebruik, het gehele jaar rond beschermd is en bij bedreiging ontheffing vereist.
- * De Habitatrichtlijn is van toepassing op een in Bijlage IV opgenomen lijst met soorten zoogdieren, reptielen, amfibieën, dagvlinders, libellen, vissen, vaatplanten, kevers en 'overige ongewervelden' (weekdieren). Voor deze soorten is bij verstoring of bedreiging, te allen tijde een ontheffing vereist.
- * De categorie 'andere soorten' zoals opgenomen in de Bijlage van de Wnb omvat lijsten met soorten vaatplanten, zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers waarvan door de afzonderlijke provincies wordt bepaald welke soorten in aanmerking komen voor een vrijstelling dan wel welke soorten bij verstoring of bedreiging eveneens aanvraag van ontheffing vergen.

Provinciale vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen

* Voor beschermde 'andere soorten' geldt voor kleine zoogdieren en amfibieën een per provincie wisselende vrijstellingslijst. Voor zover er géén vrijstelling van toepassing is, vergt dat naast een oriëntatie op de database van NDFF, tenminste een habitatverkenning om te beoordelen of er significant leefgebied van zo'n soort in het geding kan zijn in welk geval er een ontheffingsplicht van kracht is (zie hieronder).

* Voor de in de Wnb opgenomen lijsten 'andere soorten' met betrekking tot vaatplanten, vissen, reptielen, dagvlinders, libellen en kevers geldt géén vrijstelling meer: deze soorten zijn dus alle, evenals soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, ontheffingsplichtig.

Gedragscode

Eventueel kan voor een extra vrijstellingsmogelijkheid worden aangehaakt op een Gedragscode, maar bij ruimtelijke ingrepen (of bij reconstructies die niet onder 'bestendig beheer' vallen,) biedt dat voor de initiatiefnemer géén relevante voordelen.

Ontheffingsplicht bij soortbescherming

Bij ontheffingsplichtige soorten is het voorts van belang in hoeverre de ecologische functionaliteit wordt aangetast:

- * Onder de condities dat er mitigerende maatregelen (kunnen) worden genomen waarmee kan worden gegarandeerd dat de ecologische functionaliteit *binnen* het werkgebied op geen énkél moment achteruitgaat, óók niet tijdelijk, is er géén ontheffing nodig (Ministerie van EZ 2016/ § 4.3).

Het achterwege blijven van effecten op de ecologische functionaliteit vergt afdoende onderbouwing, waarbij wordt aangegeven welke mitigerende maatregelen daarbij worden toegepast voor welke soorten.

- * Echter indien de bedoelde ecologische functionaliteit als gevolg van de ingreep níét met mitigatie kan worden gegarandeerd doch uitsluitend met compensatie, is voor de uitvoering daarvan eerst ontheffing vereist.

Voor soorten uit de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn dient bovendien te worden voldaan aan de specifiek in die richtlijnen opgenomen wettelijke belangen. Bij een ontheffingsaanvraag wordt daartoe getoetst aan drie criteria (de zgn. 'ADC-toets'):

- 1) er is geen alternatief;
- 2) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- 3) er is geen sprake van afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding: dit criterium is ook van toepassing voor ontheffingsplichtige 'andere soorten' uit de Wnb.

Gunstige staat van instandhouding als ontheffingsvoorwaarde

Een ontheffing kan uitsluitend worden verkregen wanneer de gunstige staat niet in het geding komt. De voorwaarden daartoe staan in de Habitatrichtlijn genoemd:

- * uit populatie-dynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat op lange termijn zal blijven, en . . .
- * het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd kleiner lijkt te zullen worden, en . . .
- * er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Wettelijke zorgplicht bij overige soorten

Naast de specifieke regelgeving ten aanzien van juridisch zwaarder beschermde soorten bestaat de algemene zorgplicht bij eventuele verstoring of bedreiging van individuele planten of dieren. Dit omvat álle dieren, ook alle onbeschermde soorten (Wnb art. 3.10). Indien door werkzaamheden individuele dieren of hun vaste verblijfplaatsen worden verstoord of bedreigd, wordt vereist dat de uitvoerder voldoende zorg in acht moet nemen om die verstoring of bedreiging te voorkomen. Daartussen bestaat enige nuance:

- * Bij juridisch zwaarder beschermde soorten dient absoluut te worden voorkómen dat individuen van betreffende soorten worden bedreigd (zie Min.v.EZ 2016).
- * Voor beschermde soorten die vallen onder de provinciale vrijstelling en onbeschermde soorten ligt dat iets minder strikt:
'De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd' (Ministerie v. EZ 2016/ § 2.4).

Ten aanzien van de zorgplicht bestaat een ketenverantwoordelijkheid tussen initiatiefnemer en uitvoerder.

1.4 Nadere toelichting op gebiedsbescherming

Vergunning Natura 2000

De regelgeving met betrekking tot speciale beschermingszones in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn (resp. REG 1979 en REG 1992/1997), te weten met betrekking tot Natura 2000-gebieden, wordt in de Wnb gecontinueerd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming.

Werkzaamheden binnen een Natura 2000-gebied welke effecten kunnen hebben op 'aangewezen' soorten en de instandhouding van de natuurlijke habitats vergen aanvraag van een vergunning. Ook voor gebieden 'buiten' een Natura 2000-gebied die een aanwijsbare ecologische functie voor de 'aangewezen soorten & habitattypen' uit dat Natura 2000-gebied hebben, kan onder sommige condities een vergunning vereist zijn ('externe werking', Wnb art. 2.7 & 2.8).

Vergunning in het kader van Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

De toenemende uitstoot van stikstof door verkeer, gemotoriseerd materieel en verbranding van fossiele brandstoffen (zowel in huishoudens als bedrijven, voertuigen en andere machines met verbrandingsmotor) leidt tot toenemende depositie van stikstof. Dit heeft negatieve effecten op flora en fauna, wat in het kader van de Wnb nader onderzoek vereist ten behoeve van omringende Natura 2000-gebieden (Besluit natuurbescherming, zie Wettelijk kader Bij12, 2017).

Met betrekking tot deze stikstofuitstoot kunnen een uitvoeringsfase en een gebruiksfase worden onderscheiden:

- * Voor de uitvoeringsfase geldt dat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de zaak ECLI:NL:RVS:2022:3159 (Porthos, 2 november 2022) heeft vastgesteld dat de vrijstelling stikstof ('bouwvrijstelling', artikel 2.9a van de Wet natuurbescherming en artikel 2.5 van het Besluit natuurbescherming) buiten toepassing moet worden gelaten.
Dit betekent dat de vrijstelling voor de uitvoeringsfase niet meer gebruikt kan worden en deze uitvoeringsfase volgens de letter van de wet, alsnog nadere toetsing vergt (Arius-berekening), met uitzondering van de volgende situatie:
- * In tegenstelling tot het vervallen van de 'bouwvrijstelling' is de '*Handreiking Beheer en Onderhoud*' zoals opgesteld door LNV nog onverminderd van kracht. Dat betekent dat het gaat om beheer en onderhoud dat erop is gericht om de functie van objecten en het prestatieniveau dat daaraan wordt gesteld, zoals ontworpen en aangelegd, tijdens de levensduur te behouden.
- * Bij de gebruiksfase van projecten of plannen gaat het om uitstoot in de nieuwe gebruikssituatie door toename van verkeer of toename van gas- en ander brandstofverbruik door huishoudens en/of bedrijfsvoering.
Dat is in de onderhavige situatie echter niet in het geding.

Vergunning Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS)

Dit betreft eveneens bescherming van natuurwaarden binnen begrensde gebieden. Hiervoor hebben Rijk en Provincie samen spelregels ontwikkeld welke zijn vervat in de provinciale regelgeving. Hierbij is een 'nee-tenzij' beleid van toepassing. Binnen het NNN moeten de wezenlijke kenmerken en waarden van het betreffende gebied als onderdeel van het natuurnetwerk in acht worden genomen. Aantasting

daarvan in kwalitatieve of kwantitatieve zin vergt nadere toetsing aan het bevoegde gezag en kan mogelijk leiden tot een vereiste aanvraag van vergunning. Aantasting zal slechts voor vergunning in aanmerking komen indien daarvoor compensatie wordt geboden.

De actuele en potentiële waarden van het NNN zijn vastgesteld in de natuurdoelen voor dat gebied. De basis daarvoor ligt in de provinciale structuurvisie en de betreffende 'Provinciale Ruimtelijke Verordening'.

Daarnaast zijn in Zuid-Holland ook nog 'bijzondere weidevogelgebieden' aangewezen: hiervoor geldt eenzelfde regelgeving als voor de NNN.

1.5 Onderzoeksplan

Met het onderzoek wordt stapsgewijs ingezoomd op de situatie en vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten of verstoring daarvan, kunnen worden uitgesloten dan wel nadere veldinventarisatie vergen.

Werkstap 1, analyse bestaande gegevens

Als eerste wordt de situatie getoetst aan indicaties van de NDFF, aan de verspreiding van soorten op basis van reeds bekende biogeografische informatie uit verspreidingsatlassen, aan overige literatuur en andere beschikbare onderzoeken. Die informatie is veelal niet compleet maar wel grotendeels indicierend.

Op basis hiervan en de algemene habitat van de locatie, wordt vastgesteld welke juridisch zwaarder beschermde soorten mogelijk in dit gebied verwacht zouden kunnen worden, onafhankelijk van de aanwezige habitat, en welke juridisch zwaarder beschermde soorten op voorhand al kunnen worden uitgesloten.

Met betrekking tot 'uitsluitingen' in het kader van de regelgeving wordt in de rapportage aandacht geschonken aan *alle* mogelijke soortgroepen van (beschermde) organismen. Voor sommige soortgroepen is dat niet méér dan slechts het aangeven waarom daarvan *géén* beschermde soorten op de locatie worden verwacht, dan wel waarom sommige soorten *niet* worden bedreigd of verstoord.

Bij deze onderhavige update is uitgegaan van hernieuwde toetsing van de actuele bestandsgegevens van de Nederlandse Databank voor Flora en Fauna (NDFF).

Werkstap 2, toetsing aan gebiedsbescherming

Dit omvat regelgeving in het kader van de Wnb en van provinciaal gebiedenbeleid (Natura 2000 en NNN), waarbij wordt beoordeeld of er wellicht ook andere natuurregelgeving in het geding kan zijn. Ook het PAS wordt globaal getoetst.

Werkstap 3, habitatbeoordeling

Naar aanleiding van het bovenstaande wordt een beoordeling gemaakt van de terreinkenmerken, de biotoop, de lokale habitat en van de ecologische betekenis van het effectieve werkgebied.

In de conclusie wordt op basis van de nader beschreven habitat, vastgesteld welke zwaarder beschermde soorten (Wnb) en eventuele 'aangewezen soorten' (Wnb/ Natura 2000) voor de gegeven situatie zonder nadere veldinventarisatie kunnen worden uitgesloten, wat tevens geldt voor het al of niet van toepassing zijn van de 'externe werking' met betrekking tot 'aangewezen soorten' (Natura 2000 - Wnb § 3.2).

Tot zover betreft dit onderzoek een 'Quick Scan': een bureaustudie met veldverkenning. *Met betrekking tot deze onderhavige update is van belang dat de ruimtelijke gesteldheid van het werkgebied sinds 2019 niet wezenlijk is veranderd.*

Werkstap 4, eindconclusie en advies

De rapportage wordt afgerond met een puntsgewijze samenvatting van conclusies en consequenties, met een eventuele toetsing van consequenties, de haalbaarheid van het plan, het advies welke soorten nadere veldinventarisatie vergen dan wel in hoeverre natuurschade op voorhand met mitigatie kan worden voorkomen.

Leeswijzer

In de rapportage wordt de volgorde van de hierboven aangegeven onderzoeks- en onderbouwingsstappen aangehouden. Waar het voor de betreffende onderbouwing nodig is om informatieve kaders te schetsen, is dat in dit hoofdstuk beknopt aangegeven (zie blz. 4 t/m 13). Daarmee ontstaat de volgende opzet van de rapportage:

- * In hoofdstuk 1 zijn de uitgangssituatie, het voornemen, de hoofdlijnen van de regelgeving, de aanpak van het onderzoek en de opzet van de rapportage aangegeven.
- * In Hoofdstuk 2 wordt op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en recente gegevens uit de databank van de NDFF, de literatuurstudie met daaruit voortkomende conclusies uitgevoerd.
- * In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op vigerende gebiedsregelgeving (Wnb/ Natura 2000, PAS en NNN) en worden de bevindingen van de ecologische verkenning met beoordeling van de betreffende habitat beschreven, zo nodig aangevuld met de verslaglegging van een nadere veldonderzoek.
- * In hoofdstuk 4 worden de voor de uitvoering relevante conclusies kort samengevat en wordt advies gegeven met betrekking tot mitigerende maatregelen. Voorts wordt advies gegeven met betrekking tot de gewenste nadere handelwijze.

De rapportage wordt beëindigd met lijsten van geraadpleegde literatuur en van gebruikte termen en afkortingen.

2 BRONNENONDERZOEK SOORTEN

Onderzoekscontext

Het onderzoek dat in dit hoofdstuk per soortgroep wordt weergegeven omvat de toetsing van de locatie aan bronnen met reeds bestaande inventarisatie- en verspreidingsgegevens, name NDFF, de 'Nederlandse Databank Flora & Fauna' (2023).

Het is gericht op eventueel terreingebruik door juridisch zwaarder beschermde soorten (zie 'soortbescherming' blz.9-10) en indien voor het projectgebied relevant, op 'aangevozen soorten' (zie gebiedsbescherming blz.11-12).

De gegevens waarop deze toetsing is gebaseerd, omvatten veelal een aanzienlijk groter gebied dan de onderzoekslocatie: naar aanleiding hiervan wordt in hoofdstuk 3 ingezoomd op de nader begrensde werklocatie. De gegevens uit de databank NDFF bieden een goede indicatie doch zijn niet geheel toegespitst op de werklocatie en vergen derhalve tenminste nog een aanvulling door een habitatbeoordeling op de locatie.

Op basis van het bronnenonderzoek en de habitatbeoordeling wordt vervolgens bepaald welke (zwaarder) beschermde soorten in het werkgebied wellicht kunnen worden verwacht en welke soorten in het kader van de Wnb aanvullende veldinventarisatie vergen om vast te stellen of ze alsnog van aanwezigheid kunnen worden uitgesloten, dan wel zullen moeten leiden tot aanvraag van ontheffing.

De eventuele noodzaak tot nadere inventarisatie wordt afgeleid uit de samenhang tussen beschikbare gegevens (dit hoofdstuk 2), de habitatbeoordeling van het te onderzoeken gebied (zie hoofdstuk 3) en de 'soort' ingreep (§ 1.1).

Algemeen karakter werkgebied

Het werkgebied omvat een breed perceel dat intensief in gebruik is als uitloopgebied voor het naastgelegen paardenbedrijf.

Er zijn géén houtopstanden of opstallen aanwezig. Het perceel wordt omsloten door smalle poldersloten (zie blz.20 foto's 2 en 3).

2.1 Vaatplanten

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het plangebied één ontheffingsplichtige plant als 'andere soort' Wnb is geregistreerd: Wilde ridderspoor (zie ook Floron 2011).

Wilde ridderspoor is te vinden op matig voedselrijke kalkhoudende zandige klei in wintergraanakkers en op ruderaal omgewerkte terreinen op kalkgrond. Het is adventief op plekken waar graan wordt overgeslagen en komt voor op stroomruggen. Deze paars bloeiende plant is zeer sterk achteruitgegaan en tegenwoordig alleen hier en daar nog te vinden vooral langs Maas, IJssel en in kalkrijke kustduinen.

Afweging: het gebruik als uitloopgebied voor paarden biedt geen kansen aan een soort als Wilde ridderspoor.

Conclusie

Gezien het ontbreken van een geschikte groeiplaats kan deze soort op voorhand worden uitgesloten (zie ook 'afweging').

2.2 Zoogdieren

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2023, Quickscanhulp) blijkt dat vanaf de planlocatie binnen een straal van 1 km, thans 9 soorten zijn geregistreerd waaronder 2 soorten van de Habitatrichtlijn.

Grondgebonden zoogdieren

De registratie betreft Bever als soort van de Habitatrichtlijn en verder uitsluitend een reeks beschermde 'andere soorten' waarop een provinciale vrijstelling van toepassing is. Het betreft de muizensoorten Bosmuis, Huisspitsmuis en Veldmuis, en voorts Egel, Vos, Haas en Konijn (zie ook Broekhuizen 2016).

Indien deze vrijgestelde soorten worden verstoord vergt dat toepassing van de wettelijke zorgplicht (zie blz.10-11).

Bever wordt aangetroffen in een habitat met groter open water en een oeverhabitat met houtopstanden (zoals rivieren of plassengebieden). Als schuilplaats wordt een hol gegraven of een burcht van takken en modder gemaakt.

De werklocatie omvat géén omstandigheden welke mogelijk maken dat Bever hier (een deel van) zijn leefgebied vindt.

Vleermuizen

In deze omgeving is binnen een straal van 1 km uitsluitend Gewone dwergvleermuis van de vleermuizengroep geregistreerd.

Op grotere afstand zijn meerdere soorten geregistreerd.

Vleermuisgebruik kan bestaan uit zowel paarverblijven als kraam-, zomer- en/of winterverblijven. Door sommige soorten worden tevens lineaire structuren (zoals houtsingels, boomrijen, bosranden, watergangen, dijken of combinaties daarvan) gebruikt als geleiding/ sonaroriëntatie voor vaste vliegroutes (met name van dwergvleermuizen, Laatvlieger en Watervleermuis).

Van belang daarbij is dat de meeste vleermuissoorten steeds een 'netwerk' van vaste verblijfplaatsen gebruiken waartussen wordt gewisseld, waarbij het gehele netwerk strikt beschermd is (zie bijvoorbeeld ook Kennisdocument, Bij12 2017).

Alle vleermuissoorten zijn vermeld in de Habitatrichtlijn Bijlage IV (zie § 3.1 Wnb) en zijn daarmee met betrekking tot vaste verblijfplaatsen, op voorhand ontheffingsplichtig.

De werklocatie omvat géén omstandigheden voor vaste verblijfplaatsen terwijl in de wijde omgeving tal van alternatieve foerageermogelijkheden aanwezig zijn.

Conclusie zoogdieren

* Grondgebonden soorten:

Ontheffingsplichtige soorten zijn uitgesloten op basis van verspreiding dan wel habitatkarakter. Bij uitvoering is wel aandacht vereist voor mogelijk aanwezige 'andere soorten' waarop de wettelijke zorgplicht van toepassing is.

* Vleermuizen:

Met het geheel ontbreken van houtopstanden en bebouwing kan vleermuisgebruik hier op voorhand worden uitgesloten.

2.3 Broedvogels

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied diverse vogels met een jaarrond beschermd nest zijn geregistreerd.

Jaarrond beschermde nesten

Vogels die hun nest het jaar rond gebruiken dan wel jaarlijks op hetzelfde nest terugkeren, zijn ingedeeld in 5 categorieën (zie RvON).

De categorieën 1 t/m 4 hebben vanwege verschillende eigenschappen, een '*jaarrond beschermd*' nest, terwijl de soorten van categorie 5 onder de juiste condities over voldoende flexibiliteit beschikken om zich bij het verloren gaan van hun nest, elders opnieuw te vestigen.

De bij het NDFF geregistreerde soorten met een jaarrond beschermd nest betreffen voor deze locatie onder meer soorten die in bomen nestelen en soorten die in/ op gebouwen nestelen. Hiervoor zijn echter géén condities aanwezig, evenmin als voor soorten uit categorie 5 (zie algemeen karakter werkgebied blz.14).

Overige broedvogels

Veelal zijn er in elk soort terrein ook andere broedende vogels te verwachten, waaronder in het onderhavige werkgebied ook watervogels in oeverzones of op het water (zie ook Hustings 2002).

Broedende vogels mogen onder géén enkele conditie worden verstoord (zie DR 2009). Onder die voorwaarde is echter voor de meeste broedvogelsoorten géén aanvullende veldinventarisatie vereist: dit is uitsluitend nodig op het moment dat werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd.

Conclusie broedvogels

* Jaarrond beschermde nesten:

Met het geheel ontbreken van houtopstanden en bebouwing kunnen jaarrond beschermde nesten hier op voorhand worden uitgesloten.

* Broedende vogels: met betrekking tot overige broedende vogels dienen werkzaamheden die verstorend kunnen zijn, in beginsel *buiten* het broedseizoen plaats te vinden (aandacht voor watervogels langs sloten !).

2.4 Amfibieën en reptielen

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied 4 beschermde soorten zijn geregistreerd (zie ook Creemers 2009; RAVON 63).

Amfibieën

De geregistreerde soorten betreft uitsluitend 'andere soorten' waarop een provinciale vrijstelling van toepassing is, te weten Bastaardkikker, Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander. Deze vergen voor hun voortplanting de beschikbaarheid van geschikt open water en een zonnige situatie. Met name drie van de soorten gebruiken ook een deel van het jaar een landhabitat waarbij ze onder meer schuilplaatsen zoeken in takkenhopen, onder losliggende materialen of in bestaande holletjes van andere

dieren. Indien deze vrijgestelde soorten worden verstoord vergt dat toepassing van de wettelijke zorgplicht.

Een ontheffingsplichtige soort als Rugstreeppad is de laatste 5 jaar in de wijde omgeving niét aangetroffen (NDFF 2023).

Reptielen

Binnen een straal van 1 km van het werkgebied zijn géén reptielen geregistreerd.

Conclusie amfibieën en reptielen

De mogelijk te verwachten soorten vergen toepassing van de wettelijke zorgplicht (zie blz.10-11). De ontheffingsplichtige amfibieën kunnen op de werklocatie op voorhand worden uitgesloten vanwege het ontbreken van de juiste habitatcondities (zie 'afweging').

2.5 Vissen

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied géén ontheffingsplichtige vissen zijn geregistreerd (zie ook RAVON 63).

Conclusie vissen

Indien werkzaamheden aan de watergang zouden worden verricht is wellicht de wettelijke zorgplicht van toepassing, afhankelijk van het 'soort' werkzaamheden.

2.6 Ongewervelde soorten

Bij ongewervelde soorten moet men denken aan vlinders, libellen, sprinkhanen en andere ongewervelde soorten zoals mieren, kevers, weekdieren e.d. Onder deze groepen vallen eveneens beschermde soorten terwijl voor sommige soorten ook een ontheffingsplicht geldt. Juridisch zwaar beschermd zijn soorten uit de groepen libellen, dagvlinders en 'overige ongewervelde soorten' (waaronder ook waterorganismen).

Beschikbare gegevens

Uit de databank van de NDFF (2023, Quickscanhulp) blijkt dat binnen een straal van 1 km van het werkgebied géén ontheffingsplichtige soorten zijn geregistreerd (zie ook Bos 2006, Dijkstra 2002).

Niet op voorhand uit te sluiten is Platte schijfhoren, een klein waterslakje van de Habitatrichtlijn waarvoor nog geen gebiedsdekkend onderzoek beschikbaar is.

Platte schijfhoren komt vooral voor in laagveengebieden en in het rivierengebied, vooral in grotere en kleinere plassen, sloten en vaarten. De soort leeft in helder, schoon water met een rijke begroeiing en kan slecht tegen eutrofiëring en vervuiling. Het slakje wordt vaak aangetroffen in draadalgvegetaties, in andere ondergedoken waterplanten, op drijvende waterplanten en in/op combinaties daarvan (zie Gmelig Meyling 2008; Boesveld 2011).

Conclusie ongewervelden

Aangezien enkele watergangen worden verbreed is controle op aanwezigheid van een geschikte habitat voor Platte schijfhoren vereist (zie algemeen karakter werkgebied blz.14).

2.7 Conclusies uit beschikbare gegevens

Volgens de databank van NDFF (2023) en verspreidingsgegevens blijkt dat in het werkgebied naast vrijgestelde 'andere soorten', slechts het waterslakje Platte schijfhoren mogelijk als ontheffingsplichtige soort te verwachten. Dit vergt nadere controle, wellicht nader veldonderzoek.

Voorts zijn er algemeen voorkomende, vrijgestelde zoogdieren en amfibieën te verwachten waarop de zorgplicht van toepassing is, terwijl tevens broedgevallen te verwachten zijn van watervogels en andere bodembroedende soorten: deze moeten tijdens het broeden worden ontzien.

Ontheffingsplichtige soorten anders dan Platte schijfhoren, kunnen op basis van verspreiding en/of habitat op voorhand worden uitgesloten.

3 LOCATIEONDERZOEK

3.1 Context vigerende regelgeving gebiedsbescherming

Natura 2000:

De werklocatie ligt op ruim 13 km van het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied (Broekvelden, Vettebroek & Polder Stein). Gezien het gebiedskarakter is er op de werklocatie geen effect van 'externe werking Natura 2000' te verwachten.

Besluit natuurbescherming:

Als onderdeel van de Wnb dient vanwege de voorgenomen ruimtelijke ingreep, de stikstofproductie te worden berekend die het gevolg is van de ingreep (uitvoeringsfase) en de nieuwe gebruikssituatie, wat wordt berekend middels een Aeries-calculator (zie blz.10).

Daarbij is van belang dat in 2022 de zogenaamde 'bouwontheffing' is komen te vervallen: deze was van toepassing voor de stikstofuitstoot bij uitvoering van ruimtelijke ingrepen, wat thans alsnog in de berekeningen moet worden meegenomen.

De berekeningen voor de uitvoeringssituatie zowel als voor de toekomstige gebruikssituatie worden separaat van dit natuuronderzoek afgehandeld.

Natuurnetwerk Nederland:

Het werkgebied valt buiten het NNN of bijzondere weidevogelgebieden, waarmee die betreffende regelgeving niet van toepassing is.

3.2 Verkenning werkgebied en habitatbevindingen

Veldverkenning

Op 17 mei 2023 heeft een hernieuwde veldverkenning plaats gevonden.

Het werkgebied is intensief in gebruik als uitloopgebied voor paarden. De vegetatie krijgt nauwelijks kans om 'enig gewas' te ontwikkelen.

Foto 1, overzicht perceel richting Onderweg

In de kern van het perceel ligt een onnatuurlijke, harde schrale ondergrond, voorheen sterk begroeid met Heermoes (Paardenstaart).

Er zijn binnen het werkgebied géén houtopstanden aanwezig.

De omsluitende watergangen zijn deels sterk vervuild, voedselrijk en 'diep' (foto 2).

Slechts langs de Onderweg is een relatief schone sloot aanwezig (behoort tot 'ander systeem') alhoewel de daar in het voorjaar reeds aanwezige algengroei ook hier een signaal is van toenemende voedselrijkdom (foto 3).

Foto 2, watergang (sloot achterzijde) voedselrijk, vervuild en diep

Foto 3, bermsloot langs Onderweg, 2018

Habitatbeoordeling per soortgroep

Vaatplanten: de bodem bestaat uit een schrale harde ondergrond (voormalig bedrijfs-perceel). Dit is niet alleen ongeschikt voor Wilde ridderspoor (zie § 2.1) maar ook voor alle andere beschermde planten.

Grondgebonden zoogdieren: gezien de verspreiding (gegevens NDFF en atlassen) kunnen op de werklocatie uitsluitend enkele 'andere soorten' worden verwacht waarvoor een provinciale vrijstelling van toepassing is (zie § 2.2).

Vleermuizen: gezien het ontbreken van houtopstanden en gebouwen kan gebruik door vleermuizen worden uitgesloten.

Broedvogels: gezien het ontbreken van houtopstanden en gebouwen kan gebruik door vogels met jaarrond beschermde nesten worden uitgesloten. Wel kunnen in de slootoevers wellicht nog enkele broedende watervogels worden verwacht.

Amfibieën: er zijn in de wijde omgeving geen watergangen of waterelementen met potenties voor de voortplanting van Rugstreeppad. Wel kunnen 'andere soorten' amfibieën waarvoor een provinciale vrijstelling geldt, worden verwacht (§ 2.4): deze vergen toepassing van de wettelijke zorgplicht.

Reptielen: deze kunnen op basis van verspreiding op voorhand worden uitgesloten (§ 2.4).

Vissen: ontheffingsplichtige vissen kunnen op basis van verspreiding worden uitgesloten (§ 2.5).

Overige ongewervelde soorten: de habitat van de watergang langs de Onderweg is zodanig dat Platte schijfhoren er *niet op voorhand* kan worden uitgesloten. Aangezien verbreding is voorgenomen vergt dit nader veldonderzoek, uit te voeren uiterlijk in augustus. Overige ontheffingsplichtige soorten kunnen op basis van verspreiding worden uitgesloten (§ 2.6).

3.3 Nader veldonderzoek Platte schijfhoren

Methode

Dit is in beide te verbreden watergangen uitgevoerd op 17 augustus 2023.

Met een fijnmazig schepnet wordt onderwatervegetatie opgeschept. Deze vegetatie wordt in een grote emmer met water flink geschud en daarna gezeefd.

Het residu wordt visueel geïnspecteerd op schijfhorens en voor nadere analyse verzameld om microscopisch te onderzoeken.

Bij gebrek aan submerse vegetatie wordt ook in het water overhangende oevervegetatie bemonsterd en, voor zover mogelijk, met het schepnet stevig door de helofytische vegetatie gegaan.

De bodem is kleiig en er is geen substantiële sliblaag aanwezig: kennelijk zijn de sloten onlangs geschoond ?.

Figuur 4, onderzoek te verbreden sloten

Resultaat

Binnen het plangebied zijn de te verbreden sloten aan een nader onderzoek onderworpen (zie figuur 4). Deze sloten zijn qua kenmerken gelijk aan elkaar: het water is (thans) troebel en er zijn zo goed als geen waterplanten aanwezig.

De helofytische begroeiing nabij de oevers is zo te zien afgestoken en verwijderd (zie foto 4). In het water overhangende vegetatie is praktisch niet aanwezig. Drijvende of submerse vegetatie is afwezig. Slechts in de hoeken van de sloot was een kleine hoeveelheid zwevend vuil met wat groen te vinden.

Foto 4, Bermsloot langs Onderweg, 2023

Er werden géén platte schijfhorens aangetroffen.

Alhoewel daarop niet gevist werd, zijn incidenteel vissen gevangen. Het gaat om Tien-doornige stekelbaars, Kleine modderkruiper en Zeelt, alle vrijgestelde soorten waarop de zorgplicht van toepassing is.

4 SAMENVATTENDE CONCLUSIES

In samenhang tussen literatuuronderzoek, veldverkenning en habitatbeoordeling kunnen de volgende conclusies worden getrokken (zie ook habitatbeoordeling vorige bladzijde):

1) Vigerende regelgeving gebiedsbescherming

- * Natura 2000: Op de planlocatie zijn geen condities aanwezig welke gebruik door aangewezen soorten uit Natura 2000-gebied mogelijk maken: de regelgeving van de 'externe werking Natura 2000' is dus niet van toepassing (zie § 3.1).
- * Besluit natuurbescherming: Sinds februari 2023 dienen nieuwe berekeningen van de te verwachten stikstofdepositie te worden uitgevoerd. Deze worden separaat van deze rapportage uitgevoerd (zie § 3.1).
- * Natuurnetwerk Nederland: Het plangebied vormt géén onderdeel van het NNN of van 'bijzondere weidevogelgebieden' (zie § 3.1).

2) Algemene broedvogels

Broedende vogels mogen tijdens het broeden niet worden verstoord. Dat kan worden bewerkstelligd door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen te verrichten, dan wel door voorafgaand aan werkzaamheden in het broedseizoen regelmatig controles uit te voeren en eventuele aangetroffen nesten te ontzien.

3) Platte schijfhoren

Met betrekking tot te verbreden sloten is veldonderzoek uitgevoerd naar eventuele aanwezigheid van Platte schijfhoren. Deze soort kon hiermee worden uitgesloten.

4) Uitsluiting overige ontheffingsplichtige soorten

Alle mogelijk te verwachten ontheffingsplichtige soorten anders dan broedvogels, en Platte schijfhoren, kunnen op basis van verspreiding dan wel de ongeschikte habitat op de werklocatie op voorhand worden uitgesloten (zie vorige bladzijde).

5) Zorgplicht m.b.t. overige, 'vrijgestelde' soorten

Er zijn in het werkgebied ook vrijgestelde kleine zoogdieren en/of amfibieën te verwachten, waartoe de wettelijke zorgplicht in acht genomen moet worden (zie blz.10-11). Deze zorgplicht is eveneens van toepassing op fauna welke niet is beschermd.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Bij12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0

Boesveld, A (2011), A. Gmeylig Meyling & R. de Bruyne, De Levende Natuur jg 112 nr. 3: Natuurbeheer, bescherming & biotoopeisen van Nederlandse slakken.

Bos/ F. (2006), M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting. De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7, Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland.

Broekhuizen/ Sim (2016), Kamiel Spoelstra, Johan B.M. Thissen, Kees J. Canters en Jan C. Buys (redactie): Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Uitgever Naturalis Biodiversity Center en EIS-Nederland, Leiden.

Creemers (2009) Raymond.C.M. en Jeroen J.C.W. van Delft (Ravon)/ redactie: De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, EIS-Nederland, Leiden.

Dijkstra/ Klaas-Douwe B. (2002), Vincent J.Kalkman, Robert Ketelaar, Michiel J.T. van der Weide: De Nederlandse Libellen (Nederlandse Fauna 4). KNNV Uitgeverij.

DR 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen en aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Brief van de Dienst Regelingen, ffw2009.corr.046 van 25 augustus 2009, Ministerie van LNV (thans EZ).

Floron 2011. Nieuwe atlas van de Nederlandse Flora. Stichting Floron/ KNNV Zeist.

Gmelig Meyling, A.W. & A. Boesveld (2008). Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Mollusken van de Europese habitatrichtlijn. resultaten van het inventarisatiejaar 2007/ Platte schijfhoorn *Anisus vorticulus*. Stichting Anemoon, 30 juni 2008.

Hustings/ Fred (2002) en Jan-Willem Vergeer. Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Nederlandse Fauna 5. SOVON, Uitgeverij K.N.N.V. te Utrecht.

Ministerie van EZ (2016). Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen, versie 1.3 december 2016.

Ministerie van LNV/ DG Stikstof (v.a. 2019): Handreiking beheer en onderhoud, Aanpak Stikstof.

NDFF (2023). Quickscanhulp, registratie in samenwerking tussen Het Natuurloket, Gegevensautoriteit Natuur en Regelink, 2017.

NDFF (2023). Uitvoerloket Nationale databank flora en fauna.

NDFF/RAVON (2022). Online verspreidingsatlassen amfibieën resp. reptielen, <http://verspreidingsatlas.nl>.

REG 1979, Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake het behoud van de vogelstand (Vogelrichtlijn, EEG 79/409, laatstelijk gewijzigd in 2006).

REG 1992/1997, Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke Habitats en de wilde flora en fauna (Habitatrichtlijn, EEG 92/43, laatstelijk gewijzigd in 1997).

RvON, Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten (zie ook DR 2009).

Sovon 2018. Vogelatlas van Nederland, redactie Fred Hustings & Kees Koffijberg. Kosmos uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

GEBRUIKTE TERMEN EN AFKORTINGEN

aangewezen soorten Natura 2000

soorten planten en/of dieren welke in een ministerieel besluit ten aanzien van een Natura 2000-gebied zijn aangewezen als specifiek met betrekking tot dat gebied te beschermen;

andere soorten (Wnb)

eveneens beschermde soorten, niet behorend tot de soorten van Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn (Bijlage bij de Wet Natuurbescherming);

externe werking Natura 2000

de geboden m.b.t. Natura 2000 zijn ook van kracht voor aangewezen fauna-soorten buiten een als zodanig aangewezen gebied wanneer zij daar ook significant gebruik maken voor functies zoals foerage, dagverblijf of hoogwatervluchtplaatsen (bijv. vogels) of voor overwintering (bijv. vleermuizen);

fauna

dierlijke organismen waaronder zoogdieren, vissen, vogels, amfibieën, reptielen, insecten en andere ongewervelden;

flora plantaardige organismen zoals houtgewassen, kruidachtige gewassen, grassen en waterplanten;

foerageren

naar voedsel zoeken, voedsel verzamelen;

habitat

typische woonomgeving van een bepaalde soort;

Habitatrichtlijn, HR-soorten

soorten planten of dieren welke zijn opgenomen in de verschillende Bijlagen van de Europese habitatrichtlijn:

Bijlage IV: dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd;

maaiveld

al of niet begroeide bovenkant/ oppervlakte van het terrein;

Nbw Natuurbeschermingswet, voormalige wet beschermde natuurgebieden (thans als Natura 2000-gebieden opgenomen in de Wnb);

NDFF

Nationale Databank Flora en Fauna;

NNN Natuurnetwerk Nederland;

ongewervelde soorten

diersoorten zonder dan wel met een uitwendig skelet, zoals weekdieren, kevers, mieren en insecten;

onthefving (Wnb)

een in het kader van de soortbescherming aangegeven toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats welke bescherming in de betreffende wet wordt geregeld;

PAS Programmatie Aanpak Stikstof;

populatie

groep individuen van één soort die, levende in een bepaald gebied, een voortplantingseenheid vormen;

RAVON

Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland;

soortgroep

groep organismen van dezelfde klasse of ondersoort: vaatplanten, mossen, zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, insecten (ondersoorten: vlinders, libellen enz.);

‘ter zake kundige’ (Fw/ Wnb)

een persoon die:

- * op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt ecologie, en/of
- * als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, en/of
- * zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van soortbescherming en is aangesloten bij de daarvoor bestaande organisaties/ PGO's zoals RAVON, VZZ, SOVON, FLORON enz. (bron: Ministerie van LNV/ EZ);

vaste verblijfplaatsen (Fw/ Wnb)

zomer-, winter- of paarverblijfplaatsen, vaste migratie- en vliegroutes en cruciale foerageerplekken van vleermuizen; vaste voortplantingslocaties van amfibieën; vaste verblijfplaatsen van Kleine modderkruiper, e.d.; schuil- en broedplaatsen van vogels welke jaarlijks opnieuw als zodanig worden gebruikt;

verspreidingsgegevens/ -onderzoek

met steekproefonderzoek vastgestelde gebieden waar een bepaalde soort verwacht kan worden;

Vogelrichtlijn, VR-soorten

vogelsoorten die zijn opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn; volgens het Europese recht wijzen de lidstaten beschermingszones aan om voor alle aangewezen soorten een voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen om populaties van deze soorten in stand te kunnen houden;

vrijstelling, provinciale (Wnb)

een in het kader van Wnb geregelde provinciale toestemming tot onder meer het verstoren of (per ongeluk, onvermijdelijk,) doden van beschermde dieren en/of vernietigen van beschermde planten en hun groeiplaats, geregeld voor categorieën zoals aangegeven in de Bijlage bij Wnb Onderdelen A & B;

wettelijk belang (Wnb)

in de natuurwetgeving zijn een aantal verschillende belangen opgenomen op basis waarvan het beschermingsregime met betrekking tot soorten van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn, mede wordt genuanceerd;

Wnb Wet Natuurbescherming welke vanaf 1 januari 2017 de beschermingskaders met juridische verboden, verplichtingen, voorwaarden en toestemmingen biedt voor (het omgaan met) flora en fauna;

zorgplicht

de in de wet vastgelegde plicht (art. 2) dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (en dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving. Dit is een algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt. Overigens geldt de zorgplicht ook voor planten (LNV 2005).
